

Smith, der havde lavet det, vilde gerne forsvare det.

Knudsen meddelte, at de danske Læreres Stednavneoptegnelse stadig gav gode Resultater. Der var fornylig udsendt en Beretning i »F. & N.«. Det skulde glæde ham, om Amtssamfundene kunde give en Haandsrækning ved de Sogne, hvorfra der efter Beretningen endnu manglede Stof. Lokalkendte Folk kunde maaske lettere finde en Mand, der var egnet til Optegnelsesarbejdet. Saaframt Vejledning og Kortmateriale ikke længere fandtes hos Læreren, men var gaaet til Grunde, skulde Stednavneudvalget gerne sørge for nyt, saafremt man fik Løfte om, at Optegnelsen vilde blive foretaget af en egnet Mand.

Eliassen henstillede, at Samfundene ikke skulde trykke Aarbøgerne i for smaa Oplag, da det havde viist sig, at der var stærk Efterspørgsel efter dem, saa de ofte var udsolgt.

Valget formede sig som et Genvalg, og for Landsarkivar *Holger Hansens* Vedkommende som et Nyvalg.

Derefter begav man sig til Wivel, hvor Bordet var dækket, og efter flere Taler og hyggelige Samtaler ved Kaffen og Cigaren skiltes man ca. 12 Midnat.

D. H. F.s 11. AARSMØDE D. 2.—4. AUGUST 1924

I KERTEMINDE OG ODENSE.

Deltagerne var Adjunkt *Arhning*, Roskilde (Kbh. Amt), Førstelærer *P. Storgaard-Pedersen*, Hee (Ringkøbing A.), Museumsforstander *M. Klokke*, Ringkøbing (Ringk. Museum), Arkitekt *J. Tidemand-Dal*, Næstved (Præstø A.), Kapt. *Rockstroh* (Hærens Arkiv), Stadsingeniør *Lassen*, Kolding (Koldinghus-Museet), Forstander *O. C. L. Espersen*, Kolding tekniske Skole (do.), Kreslæge *J. S. Møller*, Kalundborg (Museet), Konservator *H. P. Hansen*, Herning (Museet), Underarkivar *Seesten*, Odense (Landsark.), General *A. Tuxen*, Kbh. (Generalstaben), Arkivar *H. Grüner-Nielsen* (Danmarks Folkeminder), Arkivar *Hans Ellekilde* (do.), Red. *P. Eliassen*, Kolding (Vejle A.), Hr. *Dannesboe Andersen*, Kbh. (Medicinalhist. Museum), Amtsforvalter *A. Holck*, Maribo (Lolland-Falster), cand. mag. *Gunnar Knudsen* (Stednavneudvalget), Posteksp. *Knud Kannik*, Kbh. (St. Knud Hertugs Broderskab), Ordenshistoriograf Dr. phil. *L. Bobé* (Pers. Samf.), stud. mag. *Arni Nielsen*, Regensen (De Historiestuderende), Prof. *M. Bidstrup* (Bornholms Museum), Højskoleforst. *Thøger Dissing*, Vejstrup (Svendborg A.), Museumsinsp. *Chr. M. K. Petersen* (Odense Stiftsmuseum), Postmester *C. Klitgaard*, Brønderslev (Hjørring

A.), Akademifm. *L. F. la Cour*, Sorø (Sorø A.), Kommunesekr. *Alb. Thomsen*, Holbæk (Holbæk A. og Museet). Museumsbestyrer *Johs. Olsen*, Svendborg, Direktør, Docent Dr. phil. *Francis Beckett*, fhv. Minister *Klaus Berntsen*, Prof. *K. Fabricius*, Pastor *P. Severinsen*, Bringstrup, Museumsinsp. *Chr. Axel Jensen*, Landsarkivar *Holger Hansen*, Underarkivar *Svend Aakjær*.

Deltagerne mødtes i Kerteminde *Lørdag d. 2. August* Kl. 2, blev præsenteret for Kvarterværterne, og allerede Kl. 3½ begyndte Repræsentantmødet i Byraadsaalen paa Raadhuset med smukke Malerier af Kerteminde's berømte Bysbarn *Johs. Larsen*. Amtsforvalter *Holck* valgtes til Dirigent og gav straks Ordet til Stiftamtmand *Neumann*, der som Formand i Komiteen for Hjemstavnskursus vilde rette en Tak til Fællesforeningen, fordi den vilde støtte Kursuset og ved at knytte sit Aarsmøde sammen med dette bidrog til at kaste Glans over det og øgede Tilstømningen dertil. Ogsaa som Ordfører for Befolkningen vilde Stiftamtmanden hilse Fællesforeningen velkommen som den øverste og ypperste Faktor i vort Kulturliv, der arbejder paa at vække Kærlighed til vore nationale Minder, og opildne den historiske Interesse. Befolkningen vilde gøre alt for at gøre Opholdet her saa behageligt som muligt.

Politimester *Woll* bød Velkommen fra Byen og Byraadet, som havde stillet Mødesalen til Raadighed.

Form. takkede. Vi vidste, at vi i og ved denne lille By fandt os paa historisk Grund, og at Omegnen var en smilende, tiltalende og ægte fynsk Egn, hvis Befolkning havde en udpræget historisk Sans. I den efterfølgende Beretning omtaltes, at vort Tidsskrift støt holdt den Kurs, som det var slaaet ind paa i 1914. Ønskeligheden fremhævedes af en Rekonstruktion af de forskellige Sektioner, hvis Samarbejde besværliggjordes en Del derved, at Medlemmerne boede saa fjernt fra hverandre. Det meddeltes, at Planen om et Register til Statstidende var blevet forkastet af Ministeriet, og det vedtoges, at *Form.* og *Hr. Hjorth-Nielsen* skulde søge nærmere Oplysninger i Ministeriet.

Holger Hansen aflagde Regnskabet og fik Décharge.

Alb. Thomsen vilde gerne høre noget om Trykkepriserne for »F. & N.« til Sammenligning med de Priser, Amtsaarbøgerne maatte give.

Holck ønskede, at der maatte blive givet en Vejledning til et lokallhistorisk Bibliotek for Provinsmuseer.

Eliassen hævdede, at Arkivsektionen burde ophæves, da dens Medlemmer boede for langt fra hverandre til, at et effektivt Samarbejde kunde ske. Han pegede paa den Opgave, Sektionen havde

haft, at udarbejde en Vejledning i Byraadsarkivernes Bevarelse og Ordning.

Derefter fulgte Museumsbest. *Johs. Olsens* Foredrag efter de Linier, som fulgtes i hans her i Tidsskriftet trykte Forslag til en Omordning af Forholdet mellem Nationalmuseet og Provinsmuseerne. Dette Foredrag blev den Gnist, som fik Diskussionens Brand til at flamme. Der var jo ikke faa Museumsfolk til Stede, og navnlig var det en Lykke for Diskussionen, at »Manden for det hele«, Museumsdirektør *M. Mackeprang* med stor Vægt deltog deri. Vi blev her Vidne til, at Fællesforeningens Aarsmøde paa den smukkeste og mest frugtbare Maade opfyldte sin egentlige Mission: At bringe Videnskaben i Byen i Forbindelse med Interessen i Provinsen, at knytte Datterinstitutionerne fastere til Moderinstitutionen, at lade de to's Repræsentanter mødes i et frugtbart Ordskifte, som mundede ud i en Indbydelse fra Dir. Mackeprang til et stort Museumsmøde i København i Efteraaret 1924.

Kreslæge *Møller* fremhævede, at der var mange Berøringspunkter mellem den Mission, som Provinsmuseerne havde, og den, som Fællesforeningen havde. De skulde opildne den stedlige Befolkning til Interesse for historiske Kendsgerninger, ved at indsamle de Ting, der netop var særegne for den paagældende Egn, og virke ved at give dette direkte Billede af svundne Tider paa denne Egn. Han slog til Lyd for Tanken om Museumskonsulenter, da der var for faa Tilsynshavende, saa de kun kunde blive saa kort paa hvert Sted.

Prof. *Bidstrup* mente, at Provinsmuseerne gjorde klogt i at centralisere sig omkring Nationalmuseet og derfra faa Vejledning. Endvidere mente han, at det var uheldigt, at de Folk, der sad i Bestyrelserne for vore Museer og som meget ofte selv havde skabt deres Samlinger paa bar Bund, at de ikke maatte have Lov til at udpege deres Eftermænd, men roligt maatte se paa, at »deres« Samlinger blev givet i Hænderne paa Folk, hvis Interesse for dem var mere overfladisk.

Kapt. *Rockstroh* spurgte, om der var Kvinder i Museumsbestyrelserne rundt om. Han mente, at de maatte i særlig Grad kunne vække Interesse for de gamle Sager, foruden at der var Dele af Museumssagerne (Textilier, Dragter, Husgeraad og Bøhave), som de forstod sig bedre paa end Mændene.

Form. mente, at det betød overordentlig meget for Virkningen paa den stedlige Befolkning, om de indsamlede Sager blev paa Egnen.

Mackeprang syntes i Indlederens Foredrag at spore en altfor overdreven Beskedenhed hos Provinsmuseerne. De behøvede jo

dog aldeles ikke at skamme sig over at være til, da de havde deres store og uomtvistelige Berettigelse. De skal blot holde sig til, hvad der er paa selve Egnen, ellers bliver det blot til en daarlig Karrikatur af Nationalmuseet. Direktøren var enig med en Kolding-Museumsmand, der ikke var uvillig til at indrømme, at meget af, hvad der fandtes paa hans Museum, var i videnskabelig Henseende ikke meget værd, men »selv om det var Skidt, saa var det dog *Kolding-Skidt*«, og havde som saadant sin Interesse. Museernes Bestyrelse maa have Lov til at supplere sig selv, de skal have mere fat i Lærerne, da der iblandt dem findes mange interesserede Folk. Vi kan ikke tage Initiativet fra den lokale Bestyrelse, vi skal ikke have Stifts- eller Amtsinspektører fra København ud i Provinserne. Ved Konservering og i lignende rent praktiske Spørgsmaal kan Nationalmuseet træde hjælpende til. Man skulde have 2 Specialister, een forhistorisk og en Folke-museumsmand eller -dame. Men det mest bedrøvelige er, at vi faar ingen Penge fra Staten. Dir. sluttede sig ellers nærmest til Læge Møllers Forslag, idet han holdt paa Rejseinspektører og en Konservator.

Rockstroh mente det var ønskeligt, om Museer, Amtssamfund og Folkebiblioteker sluttede sig sammen og dannede ét kulturhistorisk Institut i hvert Amt. Det vilde maaske saa ogsaa være lettere at opnaa Statsstøtte, da Staten syntes at have et klart Øje for Bibliotekernes Betydning i Kulturudviklingen.

Møller tvivlede — desværre! — om, at Museerne kunde paa-regne samme Interesse og Støtte fra Statens Side som Bibliotekerne. De sidste var Fremtiden, men de første Fortiden, det glemte, de er blot »Steder, hvor man opbevarer Bestemors gamle Skorter«.

Tidemand-Dal ønskede Kursus paa Nationalmuseet for Pro-vinsmuseernes Ledere.

Aakjær protesterede mod den skarpe Form, Kreslæge Møl-ler havde givet sin Definition af Museerne. Den Mand, som havde samlet en saa smuk Samling af Kalundborg-Egnens gamle Drag-ter, kunde næppe mene disse haarde Ord. Fremtiden kunde lige saa vel faa Brug for Fortiden i Museerne som for Bøgerne i Biblio-tekterne. Hvad der stod i dem om Fortiden og Historien vilde sikkert sidde langt bedre fast, om Læseren fra Bibliotekets Læse-sal kunde gaa lige ind i Museet.

Dir. *Mackeprang* indbød Museumsfolkene til et stort Mu-seumsmøde i København til Oktober, hvor den her indledede Drøf-telse kunde blive fortsat. Herefter kunde Dir. aflægge Beretning for Præstegaardsudvalget, som blev nedsat paa sidste Møde (i Stedet for Chr. Axel Jensen, som ikke var tilstede). Præstegaar-

dene skulde sættes paa Bygningsfredningsloven i Klasse A i et Tal af ca. 70. Naturligvis vilde man bestræbe sig for at finde de bedste Typer, og dette skal opnaas ved Spørgeskemaer til Præsterne, rundsendt med Cirkulære gennem Provstierne.

Ved det paafølgende *Valg* genvalgtes den samlede Bestyrelse.

Form. omtalte det fremtidige Samarbejde med Hjemstavnskursus. Der var Røster oppe blandt Folkene fra Rønde-Mødet om at udskyde det historiske og give det naturvidenskabelige en langt mere fremtrædende Plads. Skulde dette vinde Bifald, kunde Fællesforeningen jo ikke opretholde Samarbejdet. Desuden var der en viss Uoverensstemmelse imellem de to Hjemstavnskursus, men *Form.* kunde ikke tænke sig andet, end at de to Kursus maatte kunne finde hinanden

Haugsted mente, at det var bedst for de to at optræde hver for sig, men det var en Nødvendighed for Hjemstavnskursus at faa Hjælp og Støtte fra Fællesforeningen og dens Folk.

Form. syntes, at deres Veje gik for meget i samme Retning til, at de helt skulde kunne skilles. De havde jo bl. a. Foredragsholdere fælles.

Bidstrup mente ogsaa, at de maatte helst arbejde hver for sig, men med Forstaaelse af den anden Part.

Om Aftenen samledes Fællesforeningens Repræsentanter med Byens Borgere til et meget festligt og fornøjeligt Samvær, hvorunder der fra begge Sider holdtes mange Taler.

Den paafølgende *Søndag den 3. August* blev det et ualmindeligt smukt Vejr, hvad der kom baade den store Biludflugt til Fyns Hoved og Folkemødet tilgode. Paa Vejen ud til Hindsholm besøgte man Stubberup og Mesinge Kirker, som forevist af *Dir. Mackeprang*, idet baade han og Arkivar *Ellekilde* holdt kortere Foredrag. Paa Fyns Hoved gav *Dr. Victor Madsen* en Oversigt over Hindsholms geologiske Forhold, og ved Jættestuerne holdt Museumsinsp. *Hans Kjær*, *Ellekilde* og Lærer *Tue Axelgaard* Foredrag.

Ved Folkemødet om Eftermiddagen talte fhv. Minister *Klaus Berntsen* med ungdommeligt Liv og Varme, og efter ham Professor *Fabricius*, om Vor folkelige Historieskrivning. Om Aftenen samledes Fællesforeningen med Hjemstavnskursusets Deltaagere og der var Folkevisefremstilling.

Næste Dag tog man Afsked med Kerteminde og kørte med Toget 8.42 til Odense. Paa denne Udflugt fulgte Hjemstavnsfolkene med. I St. Knuds højtidsfulde Kirkerum bød Biskop *Rud Velkommen* og talte i smukke Vendinger om Historikernes Evne til at gøre Stederne levende for os, ved at gøre Rede for deres Historie. Biskoppen mindede om, at vi var samlede paa et histo-

risk Sted, hvis Historie rakte helt tilbage mod de Tider, da her stod en Helligdom, som gav Byen sit Navn, og han ønskede, at Dagens Foredragsholder maatte faa Stenene her i den gamle Kirke til at tale.

Efter en hjertelig Tak fra *Form.* gennemgik *Chr. Axel Jensen* Kirkens Bygningshistorie, og Deltagerne besaa Kirken og Krypten og dvælede længe beundrende foran Claus Bergs smukke Altertavle.

Efter en Frokostpause i Teaterkafeen talte Landsarkivar *Holger Hansen* i St. Knuds Klosters store Sal om Landsarkivernes Anvendelse og Nytte. Efter ham fulgte Rektor *Holbeck* med et Foredrag om Odense som Adelscentrum i det 18. Aarh. Foredraget var ledsaget af Lysbilleder. Allerede i Frokostpausen havde de fleste af Deltagerne benyttet Lejligheden til at bese Stiftsmuseet og H. C. Andersens Hus, under Museumsinsp. *Chr. M. K. Petersens* kyndige og underholdende Vejledning, og nu fulgte saa en haardt tiltrængt Kaffepause med Odense By som Værter, hvorunder et muntret Orkester forlystede Deltagerne med Døgnets lette Melodier. Kl. 6 talte Direktør, Docent *Francis Beckett* om Billedskæreren Claus Berg og hans fynske Kunstscole. Derefter var der Middag Kl. 7 i Fyns Forsamlingshus og sidst Folkevisefremstilling paa Odense Teater.

Enkelte af Deltagerne fulgte med tilbage til Kertemindes næste Morgen for at høre Dir. *Mackeprang* og *Chr. Axel Jensens* Foredrag om Egnens middelalderlige Bygninger med paafølgende Eftermiddagstur til Kertemindes Kirke (med Runestenen), Kølstrup Kirke, Ulriksholm, Skovsbo (Korset), Rørbæk. Om Aftenen var der selskabeligt Samvær og næste Formiddag sluttede Hjemstavnskursuset, der havde kunnet glæde sig ved en god Tilslutning.

KILDER FOR LOKALHISTORIKERE.

Siden jeg skrev min korte Oversigt over Kilderne til dansk Landsbyhistorie 1600—1844, her i Tidsskriftet (IV. 147 ff.), er jeg blevet opmærksom paa nogle flere Kilder, som uden Tvivl vil have deres Interesse for Landsbyhistorikere.

Det nævntes S. 156, at det var forholdsvis vanskeligt at give almenyldige Regler for Tidsrummet 1688—1770, og især var Tiden c. 1720—1770 meget sparsomt repræsenteret i Rigsarkivet ved Kilder, som giver detaljeret Oplysning om Gaardene i vore Landsbyer. Jeg har imidlertid fundet een Kilde, der selv om den ikke er landsomfattende — saaledes mangler Aarhus og Ribe